№ 146 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 27 — 1905 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒԼԻՍԻ 27 № 146

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, редакція «Мшакъ».
Հասցէ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Սպասողական վիճակի մէջ.—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մամուլ. Անեցածների վայրից. Ներքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Տասն օր աւերակներում.

ՍՊԱՍՈՂԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ

Մեր հասարակութիւնը սպասողական վիճակի մէջ է: Նա բազմաթիւ հարցեր ունի դրած իր առաջ, բայց չէ ստացել նրանց համար բաւարար լուծում:

Իսկ այդ հարցերի լուծումից են կախված շատ գործառնութիւններ, որոնց նա կարող է այնուհետև ձեռնարկել համարձակ կերպով:

Եթէ օրինակ՝ բաւարար լուծում կը ստանայ դպրոցական հարցը, այն ժամանակ մեր հասարակութեան համար կը բացվի գործունէութեան մի ասպարէզ, որ փակ է ներկայումս: Մենք անկարող ենք դրական քայլեր անել, ուսուցչական խմբեր կազմել, նախահաշիւներ մշակել: Նոյնը կարող ենք ասել եկեղեցական կալուածական հարցի վերաբերութեամբ, որից կախված են մեր թեմական դպրոցների, էջմիածնի ճեմարանի և միաբանութեան ապահովութեան խնդիրները, այլ և մի շարք գործեր, վերաբերեալ կալուածների բարւոքման խնդրին:

Եթէ ուշադրութեան առնենք տեղական ինքնավարութեան, դատաստանական բարեփոխութիւնների և ուրիշ կարևոր բարեկարգութիւնների վերաբերութեամբ արած խոստումները, մենք կը տեսնենք, որ մեր հասարակութեան առաջ դրված են հրապուրիչ հեռանկարներ, մինչդեռ ներկան դեռ ոչինչ չէ իրագործել և մի սպասողական վիճակ է ստեղծել, որ դարձրել է հանրային կեանքը ջլատ և դիւրագրգիռ:

Որքան երկար է շարունակվում սպասողական դրութիւնը, նա այնքան դառնում է յոգնեցնող և վրդովեցնող, որովհետև առանց բաւարարութեան մնացած սպառնալիքը ... իր համար և չը գտնելով այդպիսին, նա մեռցնում է մարդկանց մէջ սէր և եռանդ գործելու նոյն իսկ այն շրջանակներում, որոնք փոքր ի շատէ ազատ են գործունէութեան համար:

Մեզ յուսադրում են, որ սպասողական վիճակը կը ստանայ մխիթարական բաւարարութիւն մի քանի խնդիրների վերաբերմամբ մերձաւոր ապագայում: Մենք սպասում ենք անհամբեր, լաւ գիտենալով, որ հասարակական պահանջները դառնում են մեր օրերում կենսական պահանջներ, կրելով անհրաժեշտութեան կնիք իրանց վրա և հրամայողական կերպով ազդելով երկրի վիճակի և տրամաբանութեան վրա:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՄՈՒԼ

Տխրահռչակ Աղայեվը, նոյնչափ տխրահռչակ «Հայաթ» լրագրի խմբագիրներից մինը, չէ դադարում ամեն քայլում դաւաճանել շիտակութեան և գրական էթիկայի ամենատարրական պայմանների դէմ: Փոխ առ փոխ նա ստանձնում է հայհոյողի, զրպարտողի դերը և չէ քաշվում նոյն իսկ երբեմն ժանդարմի դեր կատարել ու կռուել իր հակառակորդների հետ այնպիսի զէնքերով, որոնց դիմելը ոչ միայն գրական աշխարհում, այլ և առօրեայ կենցաղական յարաբերութիւնների մէջ անզօրելի է համարվում: Մենք չենք խօսում դեռ այն խորին հակա-կուլտուրական դերի մասին, որ կատարում է Աղայեվը իր «Հայաթ» լրագրով, սերմանելով ատէլ և խոր խաւարի մէջ ընկղմված թուրք ժողովրդի մէջ այնպիսի մտքեր, որոնք աւելի և աւելի են խորասուզում նրան այդ խաւարի մէջ, աւելի են ամրացնում առանձնականութեան կապերը և թոյլ չեն տալիս նրան իր նեղ, մութ աշխարհից դուրս, տեսնել աւելի լայն, լուսաւոր աշխարհ:

Աղայեվի և նրա «Հայաթ» լրագրի քարոզած հակա-քաղաքակրթական մտքերի մասին մենք մի այլ անգամ կը խօսենք աւելի մանրամասնօրէն. այժմ մենք մի քանի նմուշներ կը բերենք իբրև ապացոյց, թէ որքան նա մեղանչում է գրական էթիկայի ամենատարրական պահանջների դէմ, որոնց փոխարէն նա մտցնում է նոր աճող թուրքական մամուլի մէջ բաշիբոզուկային ձևեր:

Մի քանի ժամանակ առաջ «Новое Обозрѣніе» լրագրի մէջ մի «անդրկովկասցի թուրք» ինտելիգենտ անձ տպել էր մի քննադատական յօդուած—«Մի քանի խօսք ինտելիգենտների մասին Անդրկովկասի մուսուլմանների մէջ» վերնագրով: Այդ յօդուածով անդրկովկասցի թուրքը խստօրէն քննադատում էր Աղայեվի, Թոփչիբաշեվի և նման ինտելիգենտների գործունէութիւնը, որը, նրա համոզմամբ, վնասակար և կործանարար հետևանքներ պէտք է ունենայ թուրք ժողովրդի առաջադիմութեան և զարգացման համար: Այդ յօդուածը վերին աստիճանի ախորժելի տպաւորութիւն թողեց, որովհետև նա ցոյց էր տալիս որ, վերջապէս, մեր հարևան թուրքերի մէջ էլ զարթել է ինքնաքննադատութեան, ինքնամերկացման ոգին, որ միակ զօրաւոր խթանն է իսկական առաջադիմութեան համար:

Բնականաբար, այդ յօդուածը չէր կարող դուր գալ Աղայեվի պէս կեղծ լուսաւորիչներին, որոնց դրօշակի վրա խոշոր տառերով գրված կայ միայն մի խօսք՝—мarղaшeнџuЁ. Եւ ահա նա սոսկալի և լկտի հայհոյանքներ թափելով «Новое Обозрѣніе» լրագրի խմբագրի գլխին, մեղադրում է նրան, որ նա ինքն է հնարել այդ յօդուածը և ստորագրել «Անդրկովկասցի թուրք» անունով: Եւ զարմանալին այն է, որ Աղայեվը ստորագրել է «Անդրկովկասցի հայ» անունով, իբր թէ գրողը հայ է:

Խօսելով Աղաեվի այդ տգեղ վարմունքի մասին, «Нов. Обоз.» լրագիրը ասում է. «Ստորանալ մինչև այն միջոցներին, որոնց դիմում է Աղաեվը և պատասխանել հայհոյանքով հայհոյանքին, մենք չենք կարող, որովհետև շատ բարձր ենք գնահատում տպագրական խօսքը, բայց կարող ենք հաւատացնել—ոչ թէ պ. Աղաեվին, որի կարծիքը արժէք չունի մեզ համար, այլ նրանց, որոնց նա աշխատում է մոլորեցնել—թէ մեր լրագրում տպված յօդուածի հեղինակը զուտ մուսուլման է, մի լուսաւոր մարդ, որ հոգով վշտանում է իր այնպիսի ցեղակիցների համար, որոնք Աղաեվների պէս «լուսաւորիչների» դեր են խաղում: Դադարեցնելով որ և է բանակռիւ պ. Աղաեվի դէմ, մենք չենք կարող չը յայտնել մեր խորին ցաւը այն մասին, որ մուսուլմանների լուսաւորութեան գործը ընկել է Աղաեվի պէս մարդկանց ձեռքը. սակայն, մուսուլման հասարակութիւնը սկսում է արդէն ըմբռնել. դրա ապացոյցն է «Անդրկովկասցի-թուրքի» յօդուածը և հեռու չէ այն ժամանակը, երբ ամբողջ մուսուլման հասարակութիւնը վերջնականապէս կը հասկանայ, թէ ուր են տանում նրան Աղաեվները—և երեսը կը դարձնէ նրանցից: Մարդատեցութեան սերմանողների ժամանակն անցել է—Սուվօրինները, Գրինգմուտները, Կրուշեվանները արդէն մերկացված են և գնահատված ըստ արժանոյն. հերթը այժմ կովկասեան Կրուշեվաններին է հասել:»

—

Ահա մի այլ նմուշ Աղաեվի սխրագործութեան, որ գեղեցիկ կերպով ընդգծում է նրա բարոյական դէմքը:

Ինչպէս հաղորդում է «Баку» լրագիրը, Բագուի խաղաղարար կօմիտէն, յուլիսի 21-ին քննում էր մի շատ կարևոր հարց, այն է բանւորների գործադուլի հարցը և խորհում էր, թէ ինչ միջոցներ կարելի է ձեռք առնել՝ ընդհանուր գործադուլի առաջն առնելու համար: Այդ նիստում կօմիտէի անդամ պ. Գեանջեցեանը այն միտքն է յայտնում, թէ գործադուլը ինքն ըստ ինքեան այնքան վտանգաւոր չէ, որքան վտանգաւոր է մուսուլմանների զինուորված միջամտութիւնը: Ինչպէս յայտնի է, մայիսին, երբ բանւորները ընդհանուր գործադուլ էին արել, շրջակայ գիւղերի թուրքերը զինուորված եկել և ստիպել էին բանւորներին դադարեցնել գործադուլը: Թուրք գիւղացիների այդպիսի միջամտութիւնը, այն էլ զինուորված, կարող է արիւնահեղ ընդհարումներ առաջ բերել նրանց և բանւորների մէջ, որովհետև ընդհարումը կը ստանայ ազգայնական բնաւորութիւն. մի կողմից՝ ռուս, հայ ու վրացի բանւորների, միւս կողմից թուրք բանւորների և գիւղացիների մէջ: Այդ երկիւղն էր, որ դրդում էր պ. Գեանջեցեանին առաջարկել միջոցներ ձեռք առնել, այն է համոզել թուրք գիւղացիներին՝ յետ կենալ այդպիսի միջամտութիւնից: Արդ, ինչ էք կարծում, ինչ է պատասխանում պ. Աղաեվը. նա, առաջինը յայտնում է, որ ներկայ գործադուլը տնտեսական բնաւորութիւն չունի, այլ նախամեծամասնապէս քաղաքական գոյն և ծագում է ինտելիգենցիայի դրդումներով, որը, անկիւնից, քաշ է տալիս բանւորներին քաղաքական կռւի մէջ, որպէս զի յետոյ օգուտ քաղէ այն քաղաքական իրաւունքներով, որոնք ձեռք կը բերվեն կործանվող բանւորների կռւով: Երկրորդ, երբ կօմիտէի անդամ Բելէվիչ առաջարկում է մտցնել արձանագրութեան մէջ, թէ «մուսուլման—գիւղացիները չը պէտք է դիմեն բռնութեան բանւորների դէմ», Աղաեվը բողոքում է: Ուրեմն, Աղաեվը, նախ, ինտելիգենցիային է համարում պատճառ և մեղաւոր գործադուլների. երկրորդ, նա օգտակար է գտնում, որ թուրք գիւղացիները զինուորված գան և ստիպեն բանւորներին գործադուլ չանել:

Մեկնութիւնները աւելորդ են:

—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՏԱՍՆ ՕՐ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐՈՒՄ

I

—Գնա՞ւմ էք:

—Այո, գնում եմ:

Եւ երբ հետևանք այս պատասխանի լսում էի միշտ մի և նոյնը.

—Լաւ որ չէք վախում:

Բայց այս չորեքշաբթի խօսքերը ազդեցութիւն չէին գործում ինձ վրա. ես սովորել էի նրանց:

Վախ... Մեր օրերի ամենազօր հրամանատարն է սա. և կայ կեանքի մէջ մի խորշ, ուր չը զգացվէր նրա իշխանութիւնը: Թիֆլիսից հօշօր, Մանգլիս գնալու էլ վախ էր յայտարարված առաջւայ սկզբին. Իսր Մեզ ճանապարհորդութիւնը դէպի Երևանեան նահանգի կողմերը, դէպի այն արիւնաթաթախ վայրերը, որոնք այժմ էլ յուզմունք ու սարսափ են ազդում:

Եւ իմ ճանապարհորդութեան նպատակը մի քաղաք կամ գիւղ չէր, ուր դեռ կարելի էր ապահովութեան մի յոյս գտնել մարդկանց բազմութեան մէջ, այլ անտէր ու անմարդկային աւերակների մի հսկայ տարածութիւն, ուր ամեն սովորական ժամանակներն էլ երևակայութեան համար սարսափելի է ... պիտի գէթ վտանգ պատրաստ համար:

Անի քաղաքն էր այդ նպատակը: Շատերն էին խոստացել ուղեկից լինել ինձ հետ, բայց հետզհետէ ամենքը հրաժարվեցին զանազան պատճառներով, մի երկուսի համար, ինչպէս իմացայ, պատճառն այն էր, որ չէին ուզում իրանց կեանքը վտանգի ենթարկել:

Միանգամայն օրինաւոր պատճառ: Չէ որ Թագստից ուղղած մի դաւաճան գնդակի զոհ դառնալու համար շատ բան չէ հարկաւոր, բաւական է լինել հայ...

Բայց ես մտածում էի, միթէ ինքը, Թիֆլիսը, շատ մեծ ապահովութիւն է տալիս իր բնակիչներին, լինեն նրանք հայ թէ մի ուրիշ ազգ: Եւ միթէ այս հարցը հաւասարապէս կասկածելի չէ առհասարակ ամեն մի քաղաքի վերաբերմամբ: Կայ մի տեղ, ուր մարդը չը զգայ թէ ամեն ինչ կարող է պատահել և իր կեանքը ամեն ժամ կարող է վտանգի մէջ լինել...

Ինչ և իցէ, յուլիսի 11-ի գիշերը Թիֆլիսի կայարանում հաւաքվել էինք միայն երեք հոգի, որանց տոմսակների վրա նշանակված էր «Անի կայարան»: Ես գնում էի նորից, աւելի մանրամասն կերպով տեսնելու մեռած մայրաքաղաքը, մանաւանդ այն աշխատանքները, որոնք կատարվել էին Անիի ուսումնասիրութեան համար իմ առաջին այցելութիւնից յետոյ: Մեր երիտասարդ նկարիչ պ. Արշակ Ֆէթվաճեանը իր վրձինն էր տանում աւերակներից բազմաթիւ տեսարաններ գոյներով նըկարելու համար. նա յղացել է մի գեղեցիկ միտք—հրատարակել Անիի տեսարանների մի գեղանկար ժողովածու: Տեսարաններ վերցնելու նպատակով մեզ հետ գնում էր և լուսանկարիչ պ. Սողոմոնեանը:

Ամառը Անիի համար տօն է: Բայց այս ամառ նա աւելի գրաւիչ պիտի լինէր, աւելի մեծ տօն պիտի կատարէր: Յայտնի է, որ պրօֆէսօր Մառ այս ամառ առաջվանից աւելի ընդարձակ չափերով սկսեց պեղումները հռչակաւոր մայրաքաղաքի մէջ: Այդ գործը յայտնի է ոչ միայն հայերին: Երկաթուղու վերահսկիչը, նայելով մեր տոմսակներին, հարցրեց ինձ.

—Պեղումները տեսնելու համար:

Պէտք է բացատրել այդ հետաքրքրութեան պատճառները:

Անին չափազանց հռչակված է, չափազանց շատ է հետաքրքրում իր վեհ յիշատակարաններով, որոնց մէջ այնքան տանջող ու հիացնող խորհրդաւորութիւն կայ: Մի ժամանակ, երբ նրան տեսնելու համար պէտք էր որ ճանապարհորդը յանձն առնէր ամեն տեսակ զրկանք ու վտանգ, եւրօպացի գիտնականներն ու տուրիստներն անգամ գնում էին նայելու, հիանալու: Իսկ այժմ: Չէ որ Անին Անդրկովկասեան երկաթուղու կայարաններից մէկն է դարձել: Մատչելի դառնալը ժողովրդական դառնալու առաջին և ամենագլխաւոր պայմաններից մէկն է: Այսօր թէ մեր երկրում և թէ դրսում արդէն անհամար բազմութիւն են [illegible] մում այնպիսի մարդիկ, որոնց համար Անի [illegible] գրքի, նկարագրութեան ներկայացրած պ[illegible] կեր չէ, այլ աչքով տեսած, սրտով շօշափ[illegible] մի կախարդիչ իրականութիւն:

Բնական էր, կրկնում եմ, որ այս ա[illegible] Բագրատունեաց աւերակները աւելի բազ[illegible] մարդ, աւելի ջերմեռանդ ուխտագնացութ[illegible] տարեկայ դառնային: Բայց դեռ ամառվայ սկզբից ինձ գրում էին Անիից, որ այցելուներ չը կան, որ աւերակները ձմեռնային մեռելութեան մէջ են թաղված:

Պատճառը մի հատ է—վախը..

Վախ, որ մարդիկ ստեղծեցին, մեծացրին իրանց սեփական դժբախտութեան համար: Կարծես առանց այդ բաւական չէին մարդկային դժբախտութիւնները: Ո՛րքան զզուելի են մարդկային գործերը, երբ նրանք ոճիր են դառնում բնութեան արդար օրէնքների դէմ:

Վաղ առաւօտեան, արևածագից շատ առաջ, այս էր ասում մեզ Զորագետի չքնաղ կիրճը, որ իր կանաչներով ու ժայռերով նայում էր մեզ վագօնի պատուհաններից: Հսկայ զուգարքը իր անթիւ ու անհամար վիթխարի, հոգի մեծացնող տեսարաններով այս անգամ էլ գերեց, յափշտակեց ինձ: Այսքան մեծ, այսքան սքանչելի մի բնութիւն, իսկ նրա մէջ՝ վայրենի կրքերով գազանացած մարդը, որ փոխանակ շինելու, փոխանակ ամեն տեղ փըռ-

Մենք մեր արժանապատուութիւնից ստոր ենք համարում պատասխանել և այն հայհոյանքներին ու ստութիւններին, որ Աղայեվը թափել է իր լրագրի վերջին համարներից մէկում «Մշակի» և նրա խմբագրի վրա, որովհետև նրա ամբողջ գրածների մէջ մի բառ ճշմարտութիւն անգամ չը կայ։

ԱՒԵՐԱԾՆԵՐԻ ՎԱՅՐԻՑ

Նախիջևան, յուլիսի 16-ին

Այսօր մենք այցելեցինք երկու գիւղ՝ Թըմբուլ և Հաշիվար, մէկը կիսով չափ Թալանված, իսկ միւսը ամբողջովին։

Թմբուլը գտնվում է Նախիջևանից դէպի հարաւ երեք վերստ հեռաւորութեան վրա։ Նա ունի 130 տուն կամ 650 բնակիչ հայեր, իսկ Թուրքեր 40 տուն։ Նրա վրա յարձակումը եղել է մայիսի 15-ին, մեծ բազմութեամբ տեղական Թուրքերի մասնակցութեամբ։ Յարձակումը եղել է ուժեղ, ուժեղ է եղել նաև դիմադրութիւնը։ Հայերից սպանվել են 20-ը և 7 էլ վիրաւոր։ Թուրքերից էլ բաւականաչափ սպանվել են, բայց գիւղը չէ ազատվել Թալանից։ 55 տուն կողոպտվել է դատարկված Թաղից, որոնցից 11-ը նաև այրվել է։ Մենք տեսանք մի այրված տուն, որի հրդեհը տան տէրը կարողացել է յետնի կողմից հանգցնել գինով։ Այդ 55 կողոպտված տների կորուստը շատ մեծ է։ Թմբուլը հարուստ գիւղ է, շատ հարուստ. իւրաքանչիւր Թմբուլցի պարտք է համարում լինել ստարութեան մէջ և որպէս ճարպիկ փող աշխատողներ, Թէկուզ ոչ միշտ ուղիղ ճանապարհով, կարողանում են ուղարկել և իրանց հետ բերել հարուստ տան իրեր։ 1000 ր. արժողութեամբ տան իրեր միշտ կարելի է գտնել Թմբուլցու տանը և այդ բոլորը նա կորցրել է, Թէև շնորհիւ միւս կէս մասի անվնաս մնալուն, Թալանված մասը մի կերպ կարողացել է պատսպարան գտնել նրանց մօտ։ Նրանք զարմացած մնացին, երբ մենք պատմեցինք, Թէ ինչպէս Երևանում մաշադի Հուսէին օղլու ձեռքում բռնվել է կողոպտված տան իրեր, որոնց Թւում նաև երկու կարի մեքենաներ՝ մէկը ձեռքի, միւսը ոտի։ Նրանք զարմացած մնացին. այդ մեքենաները նրանց գիւղացիներին էին պատկանում և մեզ հետ խօսող չորս հասակաւոր գիւղացիներ պնդում էին, որ այդ Թուրքը հօթը մարդ է սպանել, որոնց Թւում դարաբէյլիսեցի Փուրգօնչի Շահէնին և Հաշիվարի տէր Յովհաննէսին։ Թըմբուլի տեսքը և դրութիւնը այնքան խղճալի չէր, խղճալին այն էր, որ գիւղում տղամարդիկ շատ քիչ են։

Այլ տպաւորութիւն արեց մեզ վրա Հաշիվարը։ Թշուառ գիւղ, Թշուառ ժողովուրդ։ Թուրքերի բաւականին վտանգաւոր Թաղով անցնելով դաշտի մէջ, պատահեցինք մի քանի կանանց և երեխաների, որոնք կատարեալ Թալանված փախստականի դրութեամբ շտապում էին քաղաք։ Երեկոյեան ժամը 6 ն էր. «Ո՞ւր էք գնում, այ կանայք»—հարցրինք մենք, «քաղաք ենք գնում. տների մէջ սԹար չի մընացել, ոչ դուռ կայ, ոչ լուսամուտ տների վրա»—պատասխանեցին նրանք մի ձայն, մի շատ ծանր վշտի և յուսահատութեան արտայայտութեամբ։ Նրանք անցան. [illegible]

[illegible] այրողին և որպէս բարեկամի, առաջարկել «այ Հասան աղա, այ Հուսէին կարդաշ, արի իմ արտը քաշի, ծեծի և կէս մասը քեզ վերցրու»։ Եւ նա ստիպված էր այդ անել։ Թէպէտ գիւղի մէջ դրված էին 20 զինուորներ գիւղացիների պաշտպանութեան համար, բայց գիւղացին այնուամենայնիւ չէր վստահանում դաշտ դուրս գալ, իր քաղը ջանել, իր կալը կալսել։ Թալանի ու կոտորածի սարսափը դեռ ևս տիրում էր իր բոլոր ուժով։ ԵԹէ մինչև անգամ այդ վախն էլ չը լինէր, ինչո՞վ կարող էր նա հնձել կամ կալսել։ Տաւար չունէր, ժանգաղ չունէր, դաշտը դուրս գալու ոչ մի գործիք կամ մի միջոց չունէր և նա կամայ ակամայ պիտի յոյսը կտրէր իր ձեռքով քաղելուց, կալ ու կուտ անելուց և դիմէր այն շաքարաքաղցուն, որ Հաշիվարցու ներկայութեամբ բանեցնում էր նրա եզները, արօրը, ջաղջաղը, մաճը և այլ գործիքները և անպատիժ մնում։

Ինչ անէր այս պայմաններում Հաշիվարցին. բանտ պիտի նստէր և նստեց։ Յուլիսի սկզբին, Խաչատուր Սարգսեանի 14 տարեկան Արսէն որդուն բաղաշխանցի Թէյմուր Աբասկուլի օղլին բռնաբարել ուզեց, պատուախընդիր հայրը վրա հասնելով, Աբասկուլու գլուխը ջարդեց և ինչ էք կարծում, ինչ եղաւ նա։ Խաչատուրը այդ բանի համար բանտարկվեց և հազիւ մի քանի օրից յետոյ կարողացաւ երաշխաւորութեամբ բանտից ազատվել։ Ահա ձեզ կարգեր։

Ա—Դօ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամենայն Հայոց Վեհ. ԿաԹողիկոսը կիրակի, յուլիսը 24-ին վերադարձաւ Թիֆլիս Բօրժօմից։ Յուլիսի 22-ին Վեհափառը այցելութիւն է տուել Մեծ Իշխան Նիկօլայ Միխայլօվիչին, որ կէս ժամից յետոյ փոխ այցելութեան է եկել Վեհափառին և ամբողջ օրը իր սեփական կառքը դրել է Վեհափառի տրամադրութեան ներքոյ։

Մեզ հաղորդում են, որ Վեհափառ ԿաԹողիկոսի դիւանապետ Կօրիւն վարդապետը նշանակված լինելով Գանձակի յաջորդ, դիւանապետութեան պաշտօնը յանձնվել է Յուսիկ վարդապետ Զօհրաբեանին։

Կովկասի Փոխարքայի դիւանը տեղեկացնում է նահանգապետներին և շրջանների գլխաւորներին, որ համաձայն Կովկասի գլխաւոր վարչութեան 1901 Թ.ի նոյեմբերի 9 և 10-ի շրջաբերականների՝ Կովկասում մնալ և քաղաքների ու գիւղերի հասարակութիւնների մէջ գրվելու են Թիւրքիայից փախած միայն այն հայ գաղԹականները, որոնք Կովկաս են եկել մինչև 1901 Թ.ւի փետրվարի 1 ը։ Իսկ այդ Թւից յետոյ եկածները ենԹարկվում են, 1903 Թ.ւի մայիսի 26-ի օրէնքի համաձայն, վարչական աքսորի օտարահպատակներին յատկապէս բնակելու համար նշանակված նահանգները։ Թիւրքահայերի ներկայացրած Թիւրքական վկայագրերը կամ անցագրերը, եԹէ ռուսական գործակալների վաւերացումները կամ վիզէները չեն կրում իրանց վրա, երկու դէպքերի համար էլ զուրկ են նշանակութիւնից։ Բայց մինչև 1901 Թ.ւի փետրվարի 1-ը եկած հայ գաղԹականների ցուցակագրումը չէ խանգարում նրանց ընդունել ռուսահպատակութիւն։

Ներքին գործերի մինիստրութեան մէջ, ինչպէս հաղորդում է «Спб. Вѣд.» լրագիրը, հարց է յարուցված ընդարձակելու նահանգապետների իրաւունքները։ Նրանց տրվելու է իրաւունք վճռելու շատ այնպիսի հարցեր, որոնց լուծման համար մինչև այժմ պարտաւորվում էին դիմել Պետերբուրգ և լուծում խնդրել։

Խղճի ու դաւանանքի ազատութեան համար Պետերբուրգում կազմված յանձնաժողովը օգոստոսի սկզբին կը սկսէ իր նիստերը։ Առաջին հերԹական հարցերից մէկն է որոշել ամեն մի դաւանութեան կրօնական պրոպագանդի սահմանները։ Ասում են, որ յանձնաժողովի անդամներից մէկը մի մանրամասն զեկուցագիր է պատրաստել ապրիլի 17-ի ուկազի հետևանքների մասին Արևմտեան նահանգներում։ Նա հաստատում է, որ այդ ուկազից յետոյ պրաւօսլաւէէն Արևմտեան նահանգներում անձեռնտու վիճակի մէջ ընկաւ, որովհետև չունի այդ կողմերում ոչ մի միջոց և ոչ մի գործիչ, որ կարողանայ մրցել կաԹօլիկութեան դէմ, այդ պատճառով էլ նա անզօր եղաւ մրցելու լեհականութեան դէմ, որը քանի գնում աւելի քաղաքական գոյն է ընդունում, փոխանակ կրօնականի։ Մտադրութիւն կայ յանձնաժողովի զբաղմունքներն արագացնել, որպէս զի աշնանը նրա վճիռները ներկայացվեն Պետական Դումային։ (Русь)

Անիի պեղումների ընդարձակման համար ստացանք Գ. Եւանգուլեանից 25 ր.։ Նախկին ստացվածների հետ ունենք այժմ 125 ռուբլի։

Մենք հաղորդել էինք, որ Ա. Քալանթարը յուլիսի 21-ին կարդացել է մի դասախօսութիւն Ալէքսանդրօպօլում տեղական ինքնավարութեան մասին։ Այնուհետև նա կարդացել է դարձեալ երկու դասախօսութիւն նոյն առարկայի մասին Դիլիջանում և Մեծ-Ղարաքիլիսայում։ Աչքի առաջ ունենալով խնդրի հերԹական բնաւորութիւնը, մենք կը տանք այդ դասախօսութիւնների և նրանց առիԹով ծագած մի քանի հարցերի մասին աւելի մանրամասն տեղեկութիւն։

Կովկասի Փոխարքայի յուլիսի 25-ի հրամանագրով Թիֆլիսի ոստիկանապետ նշանակված է Թիֆլիսի նահանգական ժանդարմական վարչութեան գլխաւոր ռոտմիստր Ցիսսը։

Մի խումբ ինտէլիգենտ հայեր, ասում է «Баку» լրագիրը, Բագւում հիմնել են «Ասողիկ» անունով մի հրատարակչական բաժնետէր ընկերութիւն, որի նպատակն է համրամատչելի ժողովրդական գիտական գրքեր և գրքոյկներ հրատարակել հայերէն լեզուով։

Բաթումում, ասում է «Ч. В.» լրագիրը, «Ֆրանցիա» հիւրանոցի դռանը մի ռումբ է նետված, որը լցված լինելով միայն վառօդով, բարեբաղդաբար ոչ ոքի վնաս չէ հասցրել։ Ռումբի պայԹելու վայրը հաւաքվեցին խկոյն ոստիկանները, ժանդարմները և զօրքերը։

ված ստեղծագործական ուժի աշխատակից հանդիսանալու, դարան է մտնում բորենիի պէս կամ գայլ է դառնում իր նմանին յօշոտելու համար։ Ի՞նչպէս զարմանալ, որ այդ աքանչելի բնութիւնը դատարկ ու մենակ է, իր շքեղութիւնները ցոյց է տալիս միայն կապոյտ երկնակամարին, մէկ էլ խառաչների մէջ փրփրած գետին...

Ալէքսանդրօպօլից մեր գնացքը աւելի ևս դատարկվեց։ Երկրորդ կարգի մեր մեծ վագօնում համարեա միայն մենք էինք մնացել։ Միայն այն ժամանակ, երբ յիշում էք Թէ այդ գնացքը Երևան է գնում, հասկանում էք այդ դատարկութեան պատճառը։ Ո՞վ այսպիսի ժամանակ պիտի շտապէ դէպի այն կողմերը, ուր բարբարոսութիւնը այնքան անպատիժ գործեր կատարեց...

Աղին կայարանից բաւական հեռացած՝ յանկարծ Շիրակի դաշտավայրի հեռաւորութեան վրա երևաց Անին։ Միայն այդ ժամանակ ծայրի կուպէից դուրս եկան երկու հայեր, որոնք սկսեցին բարձր ձայնով իրար հաղորդել իրանց տպաւորութիւնը...

Սգաւոր քաղաքը մոռացնել էր տալիս մեր օրերի սգաւոր հանգամանքները։

Անի կայարանը լուռ, անկենդան մի հիմնարկութիւն է, անապատի մէջ շինած։ Շուրջը ամեն ինչ մեռելութեան է մատնված։ Մեզ համար պատրաստած երկձի գիւղական սայլակը սկսում է երերալ ու դըղրդալ քարքարոտ ճանապարհին։ Դաշտային ուղիղ ճանապարհ է դա, որը դըրտելու, կարգի բերելու համար մեծ ջանքեր չեն պահանջում։ Բայց ո՞վ է մտածում այդ մասին։

Ես ասացի որ Անին այժմ Անդրկովկասեան երկաԹուղու կայարաններից մէկն է։ Այս խօսքը չը պէտք է բառացի մտքով հասկանալ։ Կայարանից մինչև աւերակները 6—7 վերստ ճանապարհ կայ։ Գնում են սայլով, ձիով, յաճախ և ոտով։ Ոչ սայլը, ոչ ձին ուղևորին անմիջապէս քաղաք չեն հասցնում։ Կայ ճանապարհին մի մեծ արգելք, և դա Ախուրեան գետն է իր մեծ, ապառաժոտ ձորով։ Այդ արգելքը յաղԹելու համար մի միջոց միայն կայ. —Թողնել սայլը կամ ձին Ենգիքէօյ կամ Խարկօվ հայաբնակ գիւղում, որ գտնվում է Անիի դիմաց, Ախուրեանի ձախ ափին, ոտով իջնել ձորը, ուշադրութիւն չը դարձնելով քարքարոտ ու սաստիկ Թեք լանջի դժուարութիւնների վրա։

Գետի ափին ձեզ սպասում է նաւակը, հնադարեան ձևի մի փայտէ համարեա քառակուսի արկղ, որ, երևի, հէնց այստեղի գիւղացիների շինուածքն է, հաւատարիմ աւանդութեան անփոփոխ չափերին ու կերպարանքին։ Նըստում էք բաց նաւակի մէջ պնդացրած տախտակների ծայրին և նաւավարը, ժիր մի գիւղացի, սկսում է նաւակին քԹից իր մի հաստ Թիակով գործել գետի լուռ ու հանդարտ ալիքների մէջ։

Անցնում էք, և այնուհետև ձեր առջևում մի երկար ու նեղլիկ կածան, որ նախ գնում է գետի հարթ ափով, ապա պտոյտներ է տալիս դէպի բարձր և բարձր, ոլորվում է ժայռից դէպի ժայռ, կախվում է ձորի վրա, սահում է ապառաժների միջով, ժապաւէնի պէս փաԹաԹվում է անդունդների ծայրին, ուր ձեզ Թւում է Թէ մի անզգոյշ քայլ կարող է գլորել ձեզ դէպի ցած, ուղղակի Ախուրեանի գիրկը։ Եւ գետն էլ—այնպէս է Թւում ձեզ—կարօտ է ձեր արեան, քաշում, գրաւում է ձեզ դէպի իրան, այնքան վեհատեսիլ է իր պտոյտներով, իր յորդառատ ջրերով, մանաւանդ իր ուշագրաւ ընԹացքով։

Այդ ընԹացքի մասին ես նկարագրութիւնների մէջ կարդացել եմ երկու հակառակ վկայութիւններ. ոմանք ասում են, Թէ Ախուրեանը հանդարտ գետ է, ձայն ու ծպտուն չունի, իսկ միւսները, ընդհակառակը, ասում են Թէ դա միշտ անհանգիստ, միշտ աղմուկ ու աղաղակ բարձրացնող գետ է։ Ոչ այն և ոչ այս։ Ախուրեանը հանդարտ ու անձայն է միայն այնտեղ, ուր նրան չեն նեղում, ուր նրա համար խոչընդոտ չը կայ։ Այդպիսի տեղեր շատ են։ Իսկ ուր արգելքներ են կանգնում նրա առջև, այնտեղ նա փրփրում է և կատաղութեան ձայներ է հանում իր եռացող կրծքից, աղմկում է իր մեծ ձորը։ Այսպէս չէ՞ և մեր կեանքը...

Սաստիկ յոգնեցուցիչ է այս նեղ ու քմահաճ ճանապարհը։ Գիւղացու ոտներն են նրան գծել առանց երկար ու բարակ մտածելու յարմարութեան մասին։ Բայց Անին կարող էր շատ յարմար, աւելի կարճ ճանապարհ ունենալ երկաԹուղու կայարանից։ Դրա համար հարկաւոր կը լինէր վերանորոգել հին ճանապարհը և այն ժամանակ սայլի ճանապարհ կը բացվէր մինչև քաղաքի մէջը։ Բայց վերանորոգելը մեծ ծախս է պահանջում։ Պէտք է միացնել հին կամուրջի հսկայական բեկորները, որոնք ցցված են միմեանց հանդէպ, գետի երկու ափերին։

Շատերն են մտածել այս կամուրջի մասին, պրոֆէսոր Մառը մինչև իսկ Թոյլտուութիւն է ստացել Սօղանլուխի անտառներից հարկաւոր փայտը ձրի կտրելու։ Բայց անտառի ձրի փայտը դեռ շինված կամուրջ չէ նշանակում։ Փայտը պէտք է տեղ հասցնել, տաշել, ամրացնել հարկաւոր տեղերում։ Կամուրջի երկու բեկորների մէջ տարածութիւնը 44 արշին է։ Ո՞ւր է այն գումարը, որ կարողանայ լցնել այդ տարածութիւնը։

Ազգաւէրական անԹիւ ողբերի մէջ, որոնք այնքան շատ են գրվել, գրվում են և պիտի գրվեն, Անին նմանեցվում է որբի։ Դա ճիշդ է։ Որբին քաղցր խօսքեր ասում են, բայց նրա դժբախտութիւնը ծածկողներ, նրա ցաւը ամոքողներ չեն գտնվում...

Իրիկնապահ էր, անձրևը սկսել էր կաԹկաԹել, երբ մենք իջանք պատմական Գլիձորը։

Այստեղից մեր կածանը Թելի պէս ուղիղ ձգվում է դէպ զառիվերով դէպի աւերակ պարիսպները...

Լէօ

Բալաջարի կայարանի ռուս ծառայողները, մօտ 200 հոգի, ասում է «Баку» լրագիրը, խնդիր են ներկայացրել ժանդարմէրիայի կապիտան վարչութեան ռոտմիստր Կիրսանովին, որ իրանց թոյլատրվի ունենալ բերդաններ սեփական ծախքով կամ պետական հաշւով տալ նրանց։ Նրանք պատճառաբանում են իրանց այդ խնդիրը նրանով, որ շրջապատված են բազմաթիւ թուրքերով, որոնք թշնամաբար են վերաբերվում դէպի ռուսները։ Խնդիր տուողները հրաւիրում են ռոտմիստրի ուշադրութիւնը այն բանի վրա, որ յաճախ երևում են շրջակայ թուրքերի մէջ կանաչ չալմաներով քարոզիչներ, հաւաքում են մահմետական ամբոխը և քարոզում սրբազան պատերազմ կամ «ղազավաթ»։ Նրանք յաճախ լսել են սպառնական չարագուշակ խօսքեր իրանց հասցէով, մանաւանդ այդ չալմաւորները երևալու ժամանակ։ Վերջապէս, խնդրատուները մատնանիշ են լինում այն բանի վրա, որ կայարանի բոլոր մահմետական ծառայողները զինված են պետական ձևի ատրճանակներով ու հրացաններով։

—

Յուլիսի 19-ին Պետերբուրգի դումայում քննվում էր հետևեալ հարցը։ Ներկայ պատերազմի պատճառով բժիշկների ու ֆելդշէրների բազմաթիւ տեղեր բաց են մնացել Պետերբուրգի հիւանդանոցներում, այն ինչ քաղաքում բազմաթիւ բժիշկներ կան, որոնք կարող էին աջողութեամբ վարել այդ պաշտօնները։ Սակայն դրանց մեծ մասը հրէաներ լինելով, հարցը հնար չէ եղել լուծել դրական մտքով, թէև Մ. Ի. Պետրունկևիչը մեծ եռանդով պաշտպանել է։ Որոշվել է այդ իրաւաբանական հարցի մասին դիմել քաղաքի իւրիսկօնսուլտի խորհրդին։

—

ՍԱՐԻՂԱՄԻՇԻՑ մեզ գրում են. «Սարիղամիշը զուտ հայկական գիւղաքաղաք է. աննշան քանակութեամբ գտնվում են այստեղ յոյներ, որոնք պարապում են վաճառականութեամբ, և ռուսներ, որոնք կազմում են գլխաւորաբար տեղական կառավարչական շրջանը և այլ պետական հաստատութիւնների ծառայողներ։—Սարիղամիշը գտնվելով անհամեմատ բարձր սարահարթի վրա, որ շրջապատված է անտառներով, քան Կարսը, բնականաբար աւելի մեղմ կլիմայ պէտք է ունենայ և, հետևապէս, ծառայում է որպէս կլիմայական կուրորտ ամարանոց։ Հայ ազգաբնակութիւնը բաղկացած է համարեա բացառապէս հայ լուսաւորչականներից, որոնք մի խղճուկ աղօթատուն ունեն՝ հանդերձ քահանայով։—Կիրակի օրերը առանձնապէս աչքի են ընկնում իրանց չարաասովորութեամբ. կրպակները մեծ մասամբ փակվում են։ Նկատելի է ուշադիր օտարականների համար մի երևոյթ. մեծամասնութիւնը տօն օրերին դուրս է գնում Ղարաղուրղանի ուղղութեամբ. Սարիղամիշի մօտ, 8 վերստ հեռաւորութեան վրա, գտնվում է հանքային ջուր, որը տարաբախտաբար և ի մեծ ամօթ սարիղամիշցիների, մնում է նախնական դրութեան մէջ և սակայն որի մշակումը և խնամումը մեծ օգուտներ կարող էին տալ հասարակութեան. նոյն իսկ ոչ գիտական նպատակով հետազօտել չէ տուել այդ ջուրը, որը ժողովրդի բերանում «Թթու» անունն է կրում։ Հասարակական կեանքը՝ ինչպէս նաև միւս տեղերում, որտեղ բացակայում է զարգացած, թարմ երիտասարդութիւնը, չունի ոչ մի մխիթարական երևոյթ. թատրոն, համերգ, վիճակախաղ և այլ կրթական նշանակութիւն ունեցող ձեռնարկութիւն այստեղ չէ նկատվում, բայց հսկայական, մեծ, կուսական անտառները բարձրանում են վերև, վերև և վեհ, սքանչելի տեսարաններ կազմում. այդպիսով, Սարիղամիշը ամարանոց եկողների բացի այսպէս ասած՝ կենսական պահանջներին բաւարարութիւն տալը, ունի և գեղասիրական, էսթեթիքական առաւելութիւններ։ Ցանկալի էր, որ բնութիւնից մեղմութեամբ և գեղեցկութեամբ օժտված այս վայրը անուշադիր չը մնար մեր գաւառի քաղաքացիների կողմից, մանաւանդ որ կեանքը այստեղ այնքան էլ թանգ չէ։»

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

23 յուլիսի

ԱԲՕ, յուլիսի 23-ին։ Երէկ այստեղ հասաւ ծովային մինիստրը։ Այսօր նա կը նայէ Կրէյտօնի նաւաշինական գործարանը, որից յետոյ ճանապարհ կընկնի Հելսինգֆորս։

ՕԴԵՍՍԱ, յուլիսի 23-ին։ Զօրքերի հրամանատարը գնաց Նիկօլաեվ լիվանտեան 276-դ գնդին Բարձրագոյն շնորհած դրօշակի օծմանը ներկայ լինելու։ «Թագուհի Օլգա» շոգենաւով Շանգհայից այստեղ հասան Րօժեստվենսկու էսկադրայից 32 հոգի և 35 պօրտ-արտուրցիներ։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ, յուլիսի 23-ին։ Վիտտէն և բարօն Ռօզէն ներկայ էին պատարագին ռուսաց եկեղեցում։ Աղօթք արին խաղաղութեան հաստատման համար։ Պաշտօնապէս յայտարարված է, որ լիազօրների հետ Նախագահի տեսակցութեան մասին ոչինչ հրապարակ չի հանվիլ։ Նիւ-Հէմպշիրի նահանգապետը, որի մասին կասկածներ են ծագել լիազօրների ընդունելու ժամանակ եղած ձևականութեան վերաբերմամբ, հարցապնդում արեց Ռուզվէլտին, որն այդ հարցը յանձնեց տէրութենական դեպարտամենտին։ Կասկածը նրանումն է, որ եապօնացիները ռուսներից աւելի շուտ են հասել Ամերիկա, բայց ռուսները Միացեալ-Նահանգներում դեսպանութիւն ունեն, այն ինչ Եապօնիան միայն միսսիա։ Ասում են, որ տէրութենական դեպարտամենտը գիմել է Պարիզ խորհուրդ հարցնելու։ Եապօնական պատգամաւորները ռուսներից առաջնութիւն կունենան։ Զայներ են պտտվում, իբր թէ Կօմուրան յայտնել է, որ եապօնացիները իբրև յաղթողներ այդ բանի վերաբերմամբ իրաւունք ունեն։ Անգլիական դեսպան Դիւրանը ապրում է մի և նոյն հիւրանոցում, որտեղ իջևանել են եապօնական պատգամաւորները։ Դիւրանը խորհրդակցեց Ռուզվէլտի հետ, որ տևեց մի քանի ժամ։ Այստեղ եկել են երկու կօրէացի միջնորդելու նպատակով, որ Ամերիկան աջակցէ Կօրէայի անկախութեան պահպանութեանը։ «Նիւ-Եօրկ Հէրալդ»-ի ասելով պետական-քարտուղար Վիտտէն իբր թէ Նախագահ Ռուզվէլտին երկիցս է արտայայտել, որ գուցէ պէտք լինի շարունակել պատերազմը, որովհետև Եապօնիայի պահանջները չափազանց են։

ՕՅՍՏԵՐԲԷՑ, 22 յուլիսի։ Կօնֆերէնցիան հազիւ թէ երկար տևէ։ Պատգամաւորներից մէկի զեկուցման համաձայն, առաջիկայ խորհրդակցութիւնը կը լինի միայն իբրև նախապատրաստութիւն նոր կօնֆերենցիայի համար։ Լօուբերին նայելով, երբ Ռուզվէլտը Վիտտէի հետ սկսեց խօսել ի նպաստ խաղաղութեան կնքման, այն ժամանակ իբր թէ Վիտտէն յայտնեց, որ խաղաղութիւնը կախված է Եապօնիայից։ Ինքը, Վիտտէն ունի ամեն տեսակ լիազօրութիւն՝ դաշնադրութիւն կնքելու խոհեմ պայմաններով։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 յուլիսի։ Պետերհօֆում կայացաւ խորհրդակցութեան երրորդ նիստը։ Հօփմայստէր Բուլիգինի նախագծի քննութիւնը, որ արդէն քննվել է մինիստրների խորհրդում, դեռ ևս չէ վերջացրել խորհրդակցութիւնը։ Ենթադրում են, որ դեռ առնուազն երեք նիստ է պահանջում այդ վերջացնելու համար։

ՎԵՐԽՆԵԴՆԵՊՐՕՎՍԿ, 23 յուլիսի։ «Вѣст. Юг.» լրագրի ասելով, Եկատերինօսլաւեան նահանգում մտցրած զօրեղացրած պաշտպանութեան ժամանակամիջոցը կը շարունակվի դեռ ևս մի տարի, մինչև 1906 թ. սեպտեմբերի 4-ը։

ՄՕՍԿՎԱ, 23 յուլիսի։ Զինուորական դատարանը դռնփակ լսեց գրաֆ Շուվալօվին սպանող Կուլիկօվսկու գործը։ Ոճրագործը դատարանում խոստովանեց, որ ինքը աքսորականի և գեղջկուհու որդի է, որ յետոյ ապատվել է. ծնվել է Տօբօլեան նահանգում սարսափելի աղքատութեան մէջ. ինքն է պահել իր ամբողջ ընտանիքը և 15 տարի ուսուցչութիւն է արել։ Երբ իր մօտ առաջին անգամ խուզարկութիւն արին, ինքը ոչ մի կուսակցութեան չէր պատկանում, բայց իր մօտ գտնվեցին արգելված հրատարակութիւններ և դրա համար էլ 15 ամիս բանտարկելուց յետոյ, ուղարկեցին 6 տարի ժամանակով Եակուտեան շրջանը։ Այնտեղից ինքը փախաւ և սկսեց ոչ լեգալ կեանք։ Սօցիալ-յեղափոխական կօմիտէտի վճռով ինքը պէտք է սպանէր գրաֆ Շուվալօվին, նրա Օդեսսայում ունեցած գործողութեան համար։ Իր և էկսպերտների ցուցմունքների համաձայն Շուվալօվի վրա արձակած գնդակները թունաւորված չեն եղել։ Թունաւորված եղել է միայն այն գնդակը, որ մարդասպանը պահել է իր համար։ Նա չէ կարողացել իրան սպանել, որովհետև խանգարել են այդ բանը անելու։ Դատարանում Կուլիկօվսկին իրան ուղիղ էր պահում և իր յեղափոխական ձգտումները բացատրում էր նրանով, որ խաղաղ ճանապարհով ոչինչ չէ կարելի ձեռք բերել Դատավճիռը յայտնեցին դռնփակ ժամը 4-ին։ Կուլիկօվսկին դատապարտվեց կախաղանի։ Դատարանի դահլիճը մտնելու համար թողել էին միայն նրա կնոջը և երեխաներին։ Դատավճիռը պէտք է հաստատէ գեներալ-նահանգապետը։ Տրվում է վճռաբեկ գանգատ։

ԼՕՆԴՕՆ, 23 յուլիսի։ (Սեփ. Թղթակցից)։ Ամերիկայից ստացված լուրերը մատնացոյց են անում Վիտտէի այն անախորժութիւնների վրա, որ նա ստացել է ամեն տեսակ անհիմն հաշիւների, յայտարարութիւնների և խօսակցութիւնների տարածման շնորհիւ և որ վերագրում են նրան ամերիկական ժուրնալիստները։ Բացի դրանից, «Գլօբ» ի Նիւ-Եօրկի թղթակցի ասելով, բարօն Կօմուրան այն առիթն գրգռված է Վիտտէի արած կասկածելի յայտարարութիւններից, որ իբր թէ դրա մասին արդէն հեռագրել է իր կառավարութեան։

ԿԻԵՎ, յուլիսի 24 ին։ Երէկ երեկոյեան 13 տարեկան հրէուհի Մանզօնը մտաւ հրէայ Կօբսի բնակարանը, որը բացակայ էր, որտեղ եկաւ և Եկատերինօսլաւի լեռնային ուսումնարանի նախկին ուսանող Օրենտլիխէրը։ Վերջինս իսկոյն գնդակ արձակեց Մանզօնի գլխին, որը հիւանդանոց տարվելով, մեռաւ։ Պատճառները առեղծուածային են։ Կօբսի բնակարանում ոստիկանութիւնը բռնել է զէնքեր, ատրճանակների և կասետների մի պահեստ։

ՕԴԵՍՍԱ, յուլիսի 24-ին։ Գեներալ-նահանգապետի կարգադրութեան մէջ ասված է. «Յուլիսի 20-ին ժամը 6-ին և 30 րոպէին։ Մեշչանեան փողոցում մօտ 150 հրէաներից բաղկացած ամբոխ էր հաւաքվել։ Մի դվօրնիկ առաջարկեց ամբոխին ցրվել, բայց նրանցից երեք հոգի յարձակվեցին նրա վրա սպանելու նպատակով։ Դվօրնիկը մէկին բռնեց, իսկ երկուսը փախան։ Երևաց, որ բռնվածը մեշչանին Բլաունշտայնն էր։ Խռնվեց մօտ 500 հրէաներից բաղկացած մի ամբոխ, որը աշխատում էր խլել բռնվածին։ Առանձին յանդգնութեամբ աչքի էր ընկնում Բերկօվիչը, որը բարձրացաւ սայլի վրա, բայց շուտով բռնվեց։ Մի և նոյն ժամանակ Պուրալնիկի դերձականոցի բնակարանի պատշգամբից ոստիկանական կազմի վրա քարեր և պնակներ էին նետում։ Նահանգապետը կարգադրեց Բլաունշտայնին, Բերկօվիչին և Պուրալնիկին ուղարկել Օլօնեցկի նահանգը և Պուրալնիկի արհեստանոցը փակել։

ՊԱՐԻԶ, 24 յուլիսի։ «Մայֆլաուէր» նախագահի զբօսանաւում եղած նախաճաշիկի ժամանակ, լիազօրների միմեանց ներկայանալուց յետոյ, Ռուզվէլտը հետևեալ կենացը առաջարկեց. «Առաջարկում եմ մի կենաց, որ չէ պահանջում ոչ մի պատասխան, որից յետոյ խնդրում եմ լռութեամբ բարձրացնել բաժակները, յորդնկայս դատարկելով, խմում եմ երկու մեծ ազգերի Միապետների բարօրութեան ու բարեկեցութեան համար, որոնց ներկայացուցիչները միմեանց հանդիպեցին սպասանաւում։ Իմ ամենաջերմ ցանկութիւնը և ամենաանկեղծ խնդիրս այն է, որ ոչ միայն յօգուտ երկու պետութիւնների այլ յօգուտ ամբողջ քաղաքակրթված մարդկութեան շուտով կնքվի արդարացի և հաստատուն խաղաղութիւն»։ Նախաճաշը մեծ անկեղծութեան բնաւորութիւն էր կրում։ Եապօնացիները սրտանց բաժանվեցին ռուսներից, ասելով նրանց «ցտեսութիւն, մինչև երկուշաբթի»։ Երբ եապօնական լիազօրները անցնում էին, խուռն ամբոխը լռութիւն էր պահպանում, իսկ յետոյ երբ անցաւ Վիտտէն, այն ժամանակ նրան դիմաւորեցին հանդիսաւոր օվացիաներով. ամերիկական շրջաններում հանդիպման մէջ լաւ յարաբերութիւն են նկատում։

ՇԱՆՀԱՅ, 24 յուլիսի։ Չինական առևտրականները վճռեցին ամերիկական ապրանքները բօյկօտի ենթարկել։

ԲԵՐԼԻՆ, 24 յուլիսի։ Թէ ինչպէս սաստիկ հալածում են Գերմանիայում լրտեսներին, ցոյց է տալիս պրուսական պրինց Ֆրիդրիխ Հէյնրիխի հետ պատահած դէպքը, երբ վերջին Սվինեմիւնտէի մօտ լուսանկարներ էր վերցնում, իբրև լրտես կասկածի ենթարկվելով ձերբակալվեց, բայց յետոյ շուտով արձակվեց։

25 յուլիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Պաշտօնական։ Գեներալ Լինեվիչի հեռագիրները Նորին Մեծութեան. 1) յուլիսի 22-ից. «Խայլունչէնի շրջանում մեր զօրամասերից մէկը յուլիսի 20-ին հասաւ Նանշանչէնցզի և Սիւնցիւլուչժուան գիւղերին։ Նրան այդ գիւղերից դիմաւորեց թշնամու պահակների կրակը, բայց ցերեկվայ ժամը 1-ին եապօնական 3 վաշտերը, որ գրաւել էին գիւղը, առանց կռւի հեռացան դէպի բարձունքները։ Թիկնակողմ ուղարկված մեր զօրքերը մաքրեցին ամբողջ տարածութիւնը և ստիպեցին թշնամուն հեռանալ իր խիստ ամրացրած դիրքերը, ուր երևում էին բանակի կրակները։ Յուլիսի 21-ի առաւօտեան ժամը 8-ին ամբողջ բանակը առաջխաղացութիւնը շարունակեց, պաշտպանված արտիլէրիական կրակով։ Եապօնացիները ժամը $9^1/_2$-ին փորձեցին անցնել մեր ձախ թևի թիկնակողմը բայց արտիլէրիան և հետևակները յետ մղեցին և յետոյ մեր ամբողջ ձախ թևն առաջ անցաւ։ Ինչի համար որ զօրամասը շարժվել էր, հասաւ այդ նպատակին և այդ պատճառով՝ առանց կորուստի յետ քաշվեց։ Մեր զօրքի հեռանալուց յետոյ թշնամին առաջ խաղաց, բայց կրկին հանդիպելով կրակի, յետ քաշվեց։ Կազակների մի հարիւրեակ 7 վերստ ներս թափանցելով եապօնական պահպանութեան գծից, 3 թակարդ սարքեց և եապօնական հետևակների ու հեծեալների հետ հրաձգութիւն ունեցաւ։ 2) Յուլիսի 23 ից. «Զեկուցում ստացվեց, որ եպօնացիները, Դեկաստրիում կայանը քանդելով, հեռացան դէպի ծովի ներսերը։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ, 25 յուլիսի։ Վիտտէի Նիւ-Պօրտ ափ իջնելուց յետոյ խիտ մառախուղ պատեց։ Նաւերը խարիսխ նետեցին։ Լիազօրները Պօրտսմութ կը գան միայն այսօր։ Կօնֆէրէնցիայի բացումը երևի կուշանայ։ Նիւ-Պօրտում Վիտտէն արտակարգ գնացք մտաւ և ժամանեց Բօստօն։ Ռօզէնը Նիւ-Պօրտ ափ իջաւ կարճ ժամանակով, իսկ յետոյ վերադարձաւ զբօսանաւը և շարունակեց ճանապարհը։ Եապօնացիներն էլ ափ դուրս եկան և սպասում են մառախուղի ցրվելուն։ Երկու կողմն էլ հեռագիրներ ուղարկեցին իրանց կառավարութիւններին։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Առաջիկայ օգոստոսին Եարօսլաւի նահանգի հոգևորականների ժողովում մտադրութիւն կայ քննելու հոգևոր սեմինարիաների վերակազմութեան հարցը. մտադրութիւն կայ դարձնել սեմինարիաները ոչ կղերական, այլ սովորական տեսակի միջնակարգ հանրակրթական դպրոցներ։

ՆԻՒ-ԵՕՐԿ, 25 յուլիսի։ Վիտտէի մօտաւորներից մէկը յայտնեց, որ Ռուսաստանը չի համաձայնվի ոչ իր հողերից զիջելու, ոչ էլ պատերազմական տուգանքի։ Եապօնացիները պնդում են, որ ոչ ոք չը գիտէ իրանց պահանջները։ Զինադադար կնքել կարելի է միայն այն ժամանակ, երբ Ռուսաստանը կը պարզէ իր մտքերը։ Վիտտէն, Ռօզէնը, Կօմուրան և Տակախիրան զրուցում էին գերմաներէն։ Պօրտսմուտում պատուիրակների համար յատուկ պահպանութիւն է հաստատված, գլխաւորապէս դօկումէնտները պահպանելու համար։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ, 25 յուլիսի։ Նշանաւոր դիպլօմատներից մէկը, որ մօտ է Եապօնիային, հաւատացնում է, որ եապօնացիները կը պահանջեն Սախալինն իրանց տալ։

ՐԻՕ-ԴԸ-ԺԱՆԷՅՐՕ, 25 յուլիսի։ Պատգամաւորների ժողովը քուէարկեց 10 միլիօն դոլլար պրէմիա տալ առանց դաւանութեան խտրութեան այն անձերին, որոնք հնար կը գտնեն նախատեսելու և բուժելու թոքախտը, քաղցկեղը և մի քանի վարակիչ հիւանդութիւններ։

ԲԵՐԼԻՆ։ Այստեղի ղեկավար շրջանների կարծիքով, Ռուզվէլտի անձնական միջամտութեան շնորհով՝ խաղաղութիւն կայացնելու շանսերը շատացան և ցրւեցին սկզբում եղած դժուարութիւնները։ Ռուզվէլտը դիւրացրեց անյապաղ բանակցութիւններին դիմելու գործը։

ԼՕՆԴՕՆ, 25 յուլիսի։ Ժամանեց ֆրանսիական էսկադրան, 18 մարտանաւից բաղկացած «Մասսէնա» գլուխ ունենալով, որի վրա ծածանում է փոխ-ծովապետ Կայեարի դրօշակը, և խարիսխ նետեց Պօրտսմուտի առջև։

26 յուլիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Լրագրական տեղեկութիւնների համաձայն՝ մտադրութիւն կայ հիմնել բոլոր դասակարգերի մի բանկ, միաձուլել վ գիւղացիականը ազնուականների բանկի հետ։ Այդ բարենորոգման համար իբր վերջին ժամանակամիջոց համարվում է օգոստոսի 1 —Գուրիա-մինգրէլական թեմը մտադրութի կայ ենթարկելու Վրաստանի էկզարխութեան իբր երրորդ յաջորդութիւն։—Զեմստվային ընտրութիւնը վերաքննելու խորհրդակցութիւնը կը հրաւիրվի հոկտեմբերին։—Լուբերի նայելով ֆինանսների մինիստրը առաջարկեց բոլոր մինիստրներին և գլխաւոր կառավարիչներին աշնանը Պետական Խորհրդին ծրագիրներ ներկայացնել պաշտօնեաների թիւը, ուրեմն և ռոճիկները կրճատելու։—Քաղաքային ուսերավայի ժողովում, որին մասնակցում

էին քաղաքային բոլոր յանձնաժողովների նախագահները, Րէգցօվի ղեկավարութեամբ, վճռվեց բանւորական օրվայ տևողութեան հարցը ձիաքարշի, հիւանդանոցների և սանիտարական մասի քաղաքային վարչութեան իրաւասութեան տակ եղած բանւորների աշխատանքի համար։ Ժողովը միաձայն կարծիք յայտնեց բանւորական օրը կարգաւորելու կամ որոշելու օգտին, այնպէս որ այդ օրը 8—10 ժամից աւելի չը լինի։ Վերոյիշեալ յանձնաժողովներին է թողնված որոշել, թէ ո՞ր մասի բանւորներին պէտք է տալ 8 ժամ և ո՞րին 10 ժամ աշխատանք։ Հնոցապանները կազմում են մի առանձին խումբ, որոնց աշխատանքը երբէք օրական 8 ժամից աւելի չէ լինելու։

ՆԻՒ-ԵՕՐՔ, 26 յուլիսի։ «Մայֆլօուէր» և «Դօլֆին» նաւերն այս առաւօտ Նիւ-Եօրքից մեկնեցին բարօն Րօզէնը և եապօնական լիազօրների վրաները։ Վիտտէն կը մեկնի այս երեկոյ Բօստօնից և Պօրտսմութ կը հասնի պատուիրակներից շատ առաջ։ Օրվայ ընթացքում նա անցնում էր կուի դաշտը, Բինկէրուհիլը և Հարվարտը, համալսարանը, նոյնպէս այցելեց «Մագնօլէյզը», բարօն Րօզէնի ամառային բնակարանը։

ԱՕՄՕՐԻ, 25 յուլիսի։ Յուլիսի 29-ին այստեղ սպասվում է հիւսիսային Սախալինում գերի ընկած օֆիցէրների գալուստը։ Նրանց կուղարկեն Խիրօյկի, Ակիտա և Սինդայ։ Հասարակ զինւորներին կուղարկեն Նարշինօ։ Վաղը պէտք է գան այստեղ հարիւր գերիներ հարաւային Սախալինից։ Վաղը ճանապարհ է ընկնում զկայի Աօմօրի միկադօյի սուրհանդակը եապօնական զօրքերի մօտ Սախալինում։

ԽԱՐԲԻՆ, 25 յուլիսի։ Չը նայելով անչափ ներմուծութեան, Խարբինում խանութները լիքն են ապրանքներով։ Անհաւատալի բարձր գները ամենևին չեն իջնում, իսկ ամենաանհրաժեշտ առարկաների գները մինչև անգամ աճում են։ Մսի գինը հասաւ մինչև 50 կ. ֆունտը. 100 ռուբլուց էժան բնակարաններ չը կան. այդպիսի պայմաններում միայն շնորհիւ ծառայողների ռոճիկների մեծութեան ապրել հնարաւոր է դառնում։ Դրա հետ միասին նկատվում է այստեղի առևտրականների և ձեռնարկողների անընական, բայց կատարեալ ապէս հասկանալի հարստացումը։

ՏՕԿԻՕ, 26 յուլիսի։ Ռուսական աաժանակիրները Սախալինում երեի կը բերվեն ռուսական ափը և կը յանձնվեն ռուսական իշխանութեանը, իսկ պատերազմական գերիներին կուղարկվեն Եապօնիա։—Այսօր Եակօսօկօում ծով իջեցրին մի հականականաւ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԵԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Ա. Յ. Քարանեանց

մեկնեց Կովկասի հանքային Ջրերը և անցեալ տարիների նման այս ամառը ևս կընդունէ ներքին և ջղային հիւանդութիւն ունեցողներին Պեատիգօրսկում և Էսսէնտուկիում մայիսի 17-ից։ (կ. ե. չ.) 37—20

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Բ. Նազարեան

Պեատիգօրսկում ընդունում է սիֆիլիսի, միզասեռական և վեներական հիւանդ։
Пятигорскъ, домъ Померанцева. 47—50

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

յայտարարում է, որ ոստիկանական 3, 4 և 5-դ մասերում հարկաւոր են 25—30 սենեակ ունեցող բնակարաններ քաղաքային կենտրոնական բուժարանի համար։ Ով ցանկանում է իր տունը բրէհով տալ այդ բուժարանի համար, թող բարեհաճի յայտնել Քաղաքային Ուպրավային իր պայմանները գրաւոր կերպով, օգոստոսի 15-ից ոչ ուշ։ 1—3

Կենտրոնական

Գրավաճառանոցում վաճառվում են հետևեալ գրքերը.
Աղաւելեան Խ. վարդապետ. Խաչատուր աբեղայի Ջուղայեցւոյ պատմութիւն պարսից, Վաղարշապատ, գ. 1 ր. 25 կ., ճ.ծ. 25 կ.
Այվազեան Բ. Անիի կործանումը, պատ. վէպ (1034—1064 թ.) ա. մ. Պօլիս, 70 կ. ճ.ծ. 15 կ.
Ազբէլով Ն. Ս. Կանանց հարցը Եապօնիայում. Թիֆ. գ. 25 կ. ճ.ծ. 15 կ.
Շանթ. Երազ օրեր, 40 կ. ճ.ծ. 15 կ., Վիրժին, 60 կ. ճ.ծ. 20 կ. Դարձ, 40 կ. ճ.ծ. 15 կ. Դերասանուհի, 40 կ. ճ.ծ. 15 կ.
Պրօֆ Վ. Զօմբարտ. Տնտեսական և սօցիալ-քաղաքական հարցեր, Թիֆլ. 10 կ. ճ.ծ. 11 կ.
Ջօն Ստիւարտ-Միլլ. Ազատութեան մասին. Մոսկ. 1 ր. 20 կ. ճ.ծ. 25 կ.
Փափազեան Վ. Հայ-բօշ. Թիֆ. 50 կ. ճ.ծ. 15 կ.
Քալանթար Ա. Մանրանկար, հատոր I և II, Թիֆլ. 1 ր. 50 կ. ճ.ծ. 25 կ.
Ցերրի. Փառանձեմ, կօմ. 4 արար. Թիֆլ. գ. 1 ր. ճ.ծ. 15 կ.
Դիմել Тифлисъ. Центральную книжную Торговлю. 1—1

Եղբ. Մ. և Ա. ԹԱՌԱՅԵԱՆՑՆԵՐԻ
գրավաճառանոցներում
1) Тифлисъ, Голов. просп. 2) Баку, пр. Парапета.
Ստացված է ռուսաց լեզւով
ԳՐ. ՉԱԼԽՈՒՇԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ ԵՒ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՈՏՈՐԱԾՆԵՐԸ
Ռուսաստանում (Համխլամութիւն)
Գինն է 20 կ.
Ծանապարհածախս մի հատի համար 12 կ. մէկից աւել, իւրաքանչիւր մէկ հատի համար ծախսը աւելանում է 3 կոպէկով։ 1—1

Լոյս տեսաւ
ԱԶԲԷԼՕՎԻ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՐՑԸ
ԵԱՊՕՆԻԱՅՈՒՄ
Պատկերազարդ գրքոյկ
Թարգ. Նունէ Թայիրեանի
Գինն է 25 կ.
Դիմել Թիֆլիսի գրավաճառներին և Թիֆլիսի էժ. գրադարաններին Վելիամինեան և Լազարեան փող. վրա։ (հ. շ. կ.) 5—5

Ինձանից անկախ պատճառներից սաիպված, մտադիր եմ պաշտօնով տեղափոխվել մի այլ թեմ կամ թեմիս որևէ ազատ տեղերից մէկը՝ Հիւսիսային Կովկասի կամ Ռուսաստանի սահմաններում, ուստի դիմելով Բեսարաբիայի և Աստրախանի հայոց թեմերի ծխական համայնքներին, պատիւ ունիմ խնդրել, եթէ քահանայական պաշտօնի համար կան ազատ տեղեր, թող առաջարկեն ինձ իրանց պայմանները հետևեալ հասցէով.
Красноводскъ (Закасп. обл.), армянскому священнику Вартанянцу. չ.ե.շ. 3—3

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ

Սօֆիա Ի. Գէլբօրտ-Լօկշ

Տեղափոխվել է Կազնաչէյսկի փողոց № 7, տուն Իշխ. Թումանովայի, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը։ (կ.ե.հ.) 22—100

Գուտտենբէրգ

Գրախանութում վաճառվում են
Յովհ. Առաքաչեանի աշխատութիւնները.

Մայրենի լեզու Ա. տարի	. .	25 կոպ.
» » Բ. »	. .	30 »
» » Գ. »	. .	40 »

Տարրական քերականութիւն հայոց աշխարհաբար լեզուի 25 կ.
Տպագրվում է և շուտով լոյս կը տեսնէ Ի. Վազօվի «ԼԾԻ ՏԱԿ» յայտնի վէպը (երկու մասը միասին), Թարգմ. Յովհ. Առաքչաեանի։ Գինը 1 ր. 25 կոպէկ։ Պահեստը լինելու է «Գուտտենբէրգ» գրավաճառանոցում։ 1—10

ՉԵՒ ԱՆՈՂ ՄԻ ԿԻՆ

որ աւարտել է Դրէզդէնի ակադեմիան և որ երկար տարիների փորձ ունի, ցանկանում է պաշտօն ունենալ։ Հարցնել Россія հիւրանոցի № 18 սենեակում։
(ե. հ.) 1—2

Ա Տ Ա Մ Ն Ա Բ Ո Յ Ժ

Ս. Գ. Տէրմազանեանց

Ընդունում է հիւանդներին ամեն օր առաւօտեան ժամը 9—2 և երեկոյեան ժամը 3—6, Երևանեան հրապարակ, տուն Արղութեան, բնակարան Լալայեանցի բնակարան։

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆԱՒԱՐՏ

Ցենզաւոր հայ ուսուցիչ որոնում է պաշտօն դպրոցներում. աւանդում է հայոց, ռուսաց լեզու, պատմութիւն և կրօն։ Դիմել Кишиневъ Караимскій пер. № 10, Арутюну Ордуянцу.
(հ. շ. ե.) 3—6

Լոյս տեսաւ
ԱՆԻԻ ԿՈՐԾԱՆՈՒՄԸ
Պատմական վէպ, մ. տ. Պարիզ.
Գինը 70 կոպէկ։
Դիմել հեղինակին՝ Тифлисъ, Бакрату Айвазянцу, армянская консисторія. (ե.կ.) 4—4

Ֆինանսների նախարարութեան իրաւասութեան տակ գտնվող

ՀԱՇՈՒԵՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ

Հեղինակ «Առևտրական, գործարանական և նաւթարդիւնաբերութեան հաշուապահութեան ձեռնարկի», որ ֆինանսների նախարարութեան ուսումնասիրական բաժնի կողմից ընդունված է իբրև օժանդակ ձեռնարկ առևտրական դպրոցներում և նրանց գրադարաններում

ՍՈՎՈՐԵՑՆՈՒՄ ԵՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ ԵՆ

Երկու սեռի անձանց՝ գործնական ձևով հաշուապահութիւն $4^1/_2$ ամսում։

Պարապմունքի առարկաներն են.

1) Իտալական կրկնակի հաշուապահութիւն արդիւնաբերութեան բոլոր ճիւղերի վերաբերեալ, վաճառականական, բանկային, յանձնարարական, գործարանական, նաև նաւթարդիւնաբերական և նաւթագործական հաշուապահութիւն։ 2) Առևտրական թուաբանութիւն. 3) Առևտրական թղթակցութիւն։ 3) Մուրհակային և առևտրական օրէնքներ։ 5) Վայելչագրութիւն և ուղղումն ամենավատ ձեռագրի։ 6) Թուաբանութիւն համրիչի վրա։ 7) Գրելու վարժութիւն «Րէմինկտօնի» գրելու մեքենայի վրա (կամաւոր)։

Կուրսերի համար դասատուներ են հրաւիրված համալսարանական կրթութիւնով իրանց գործի մասնագէտ մարդիկ, որոնք հաստատել են իրանց պաշտօնում ֆինանսների նախարարութեան ուսումնական բաժնի կողմից. գեղագրութեան համար ևս հրաւիրված է մի գեղագիր նկարիչ։

Ընդունելութիւն ամեն օր ժամը 5-ից մինչև 7-ը երեկոյեան։ Պարապմունքները սկսվում են 1905 (սեպտեմբերի 15-ից պարբերական ամեն 4 ամիս, ամենայն օր ճաշից յետոյ 60 րուբլի վճարով ամբողջ դասընթացքի համար։

Դասընթացը աւարտողներին տրվում են, ֆինանսների նախարարութեան թոյլատրված ծրագրի համաձայն, ատեստատներ։

Դրանից անկախ, բացված է բիչ պատրաստութիւն ունեցող անձերի համար առանձին յրացուցիչ և կրկնողութեան կուրսեր ռուսաց լեզուի և թուաբանութեան համար։

Ցանկացողներին խնդրում են դիմել գրաւոր կերպով կամ անձամբ կուրսերի հիմնադրին Թիֆլիսում Н. В. Абрамяну, Николаевская ул. № 46, ամենայն օր։ Ծրագիրն ուղարկվում է ձրի։

Վերևում յիշած ձեռնարկը ծախվում է Ռուսաստանի բոլոր գրավաճառանոցներում։ Օտարաքաղաքացիները գիրքը գնելու համար կարող են դիմել հեղինակին, առանց պօստի ծախս վճարելու. ԳԻՆՆ է 3 ր. 50 կոպէկ։ (հ. կ. ե.) 5—25

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Ձ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր

(Тифлисъ, Сололакъ, Лермонтовская ул. № 9)

Առևտրական Կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առևտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ։ Աւարտողները ստանում են ատեստատներ։

Աւանդելի առարկաները սրանք են՝ 1) Առևտրական Տնտեսութիւն. 2) Առևտական Թուաբանութիւն. 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային). 4) Թուաբանութիւն համրիչի վրա. 5) Առևտրական թղթակցութիւն. 6) Առևտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղագրութիւն, վատ ձեռքի ուղղելը։

Գրի ուսուցումն ցանկացողներին գրող մեքենայի վրա։ Պարապմունքները կուրսերում լինում են ամեն օր։

Ուսումը սկսվելու է սեպտեմբերի 15-ից։ Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 1-ից՝ ամենայն օր, առաւօտեան ժամը 10 ից մինչև 12 ր. և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սօլօլակում, Ալէքսանդր Փիրդոնովի տունը № 9 Սերգիեվսկայա և Լերմօնտովսկայա փողոցների անկիւնում։ Ծրագիրը և կանոնները կարելի է ստանալ ձրիապէս կուրսեր հիմնողի բնակարանում. Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Тифлисъ, С. П. Мануэльянцу. (կ. չ.) 5—25

ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ
КОМПАНІИ ЗИНГЕРЪ

Необходимы для домашняго употребленія. Образцовы въ конструкціи и исполненіи. Продаются только въ магаз. Комп. Зингеръ.

Отпускъ машинъ съ платежемъ отъ 1 рубля въ недѣлю.

Безплатное обученіе шитью и моднымъ художественнымъ вышивкамъ.

Остерегайтесь поддѣлокъ!

Ручныя машины съ высокимъ рукавомъ во всѣхъ нашихъ магазинахъ отъ 25 руб.

Болѣе 1200 собственныхъ магазиновъ по всей Россіи!

Магазинная вывѣска
Рисунокъ утв. Отд. пром. и торг. М. Фин.

фабричное клеймо которымъ снабжены машины.

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԶԻՆԳԵՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Վաճառվում են միայն Ընկերութեան սեփական խանութներում։ Աւելի քան 1200 խանութ Ռուսաստանի Կայսրութեան ամեն քաղաքներում։ Խանութները ճանաչվում են Ռուսաց «З» տառը ձևակերպող ցուցանակներով, համաձայն ֆինանսների մինիստր.—Արդիւնաբեր. և Առևտր. բաժնի հաստատած նկարին։ Զգուշացէք կեղծիքներից։ Մեքենաները տրվում են սկսած շաբաթական 1 րուբլի վճարից։ կ. 15—25

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 25-го іюля 1905 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» ընկ. Электропечатня типографскаго Т—ва „Гермесъ“. Мад. ул. № 15